

وحیدعظیم‌نیا دبیر گروه اقتصاد

چراکه مفهوم تکمیل زنجیره ارزش و افزایش رقابت‌پذیری

جهانی در اقتصاد جهانی بسیار رقابتی امروزی از اهمیت بالایی برخوردار است. این نه تنها به صنایع کمک می‌کند تا از مدل سنتنی فروش مواد خام دور شوند، بلکه آنها را قادر می‌سازد تا ارزش محصولات خود را بیافزایند و از این طریق قیمت‌های بالاتری را در بازار ایجاد کنند و در نهایت منجر به افزایش سودآوری شوند. در صفحه پیش‌رو به بررسی اهمیت شیوه جدید ترغیب صنایع به سمت تکمیل زنجیره ارزش و افزایش رقابت‌پذیری جهانی پرداخته‌ایم.

اهمیت تکمیل زنجیره ارزش وافزایش رقابت جهانی رانمی‌توان نادیده گرفت. از طریق استفاده از مشوق‌های هدفمند، دولت‌ها می‌توانند صنایع را تشویق کنند تااز فروش محصولات خام صنعتی دوری کنند و بر ارزش افزوده به محصولات خود تمرکز کنند. در مورد اقتصادایران، یارانه‌های انرژی و مشوق‌های مالیاتی به عنوان ابزارهای کلیدی برای ترویج این تحول شناخته شده است. با اجرای هدفمند این مشوق‌ها، ایران می‌تواند از ظرفیت خود استفاده کند و به یک بازیگر اصلی در بازار جهانی تبدیل شود و در نهایت به رشد و توسعه کلی اقتصادی آن کمک کند.

■ ■ ■

یکی از راهبردهای تشویق صنایع به تکمیل زنجیره ارزش، استفاده از مشوق‌های هدفمند است. این مشوق‌ها با هدف ارتقای رشد و توسعه هستند و نقشی حیاتی در تشویق صنایع به حرکت در زنجیره ارزش دارند. با ارائه مشوق‌های هدفمند، دولت‌ها می‌توانند محیطی مساعد برای ارزش افزوده ایجاد کنند و توسعه محصولات جدید و متنوع را برای بازارهای صادراتی مختلف تسهیل کنند. این به‌نوبه خود باافزایش سودآوری، هم به نفع کشور و هم صنایع است.

برای اینکه ایسن انگیزه‌های هدفمند مؤثر واقع شوند، برای دولت‌ها مهم است که اطمینان حاصل کنند که با اهداف خاصی برنامه‌ریزی و اجرا می‌شوند. در مورد اقتصاد ایران نیز مشاهده شده است که صنایع در سال‌های اخیر بدون برنامه‌ریزی مناسب و اهداف مشخص مورد حمایت قرار گرفته‌اند. برای تشویق صنایع به تکمیل زنجیره ارزش، اصلاح این مشوق‌ها و همسو کردن آنها با نتایج مطلوب برای دولت بسیار مهم است.

یکی از این مشوق‌ها که در این زمینه اهمیت زیادی دارد، یارانه انرژی است که به صنایع پرداخت می‌شود. براساس برنامه هفتم توسعه ایران، دولت این اختیار را دارد که یارانه‌های انرژی را به صورت هدفمند توزیع کند. مشروط بر اینکه صنایع زنجیره ارزش را از نظر سوخت صنعتی یا خوراک گاز تکمیل کنند، یا ارائه تخفیفات. این امر صنایع را تشویق می‌کند تا زنجیره ارزش را پایین بیاورند و به محصولات خود ارزش بیافزایند و در نتیجه رقابت جهانی خود راافزایش دهند.

علاوه بر این، مشوق مالیاتی جدیدی به نام اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه (R&D) در اقتصاد ایران معرفی شده است. در برنامه هفتم توسعه منابع قابل توجهی برای اجرا و تقویت این مشوق مالیاتی اختصاص یافته است. هدف اعطای مشوق مالیاتی دولت، همراه با اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، ایجاد بازاری برای شرکت‌های دانش بنیان و تشویق صنایع بزرگ به سرمایه‌گذاری استراتژیک در تحقیق و توسعه است. این سرمایه‌گذاری در نوآوری و بومی‌سازی فناوری منجر به تکمیل زنجیره ارزش و در نهایت افزایش رقابت جهانی می‌شود.

اصلاح نظام حمایتی در زمینه یارانه انرژی و مشوق‌های مالیاتی گامی حیاتی از سوی دولت است. انتظار می‌رود این اصلاحات در سال‌های آینده تحول و جهش صنعتی را در ایران به همراه داشته باشد. با حذف اتکا به انرژی و گاز و تمرکز بر ارزش افزوده، کشور از طریق بازاریابی محصولات تولیدی جدید درآمذزایی بیشتری خواهد داشت. ایران همچنین فرصت مشارکت در زنجیره‌های ارزش جهانی و گسترش تجارت خود با کشورهای منطقه و اعضای سازمان‌هایی مانند بریکس یا پیمان شانگهای را خواهد داشت. با انجام این کار، ایران در سال‌های آینده تحول و رشد صنعتی چشمگیری را تجربه خواهد کرد. این کشور نه تنها می‌تواند بر چالش‌های انرژی مجازی فائق آید، بلکه با یارازاری محصولات جدید تولیدی و مشارکت در زنجیره‌های ارزش جهانی، در آمد بیشتری نیز ایجاد خواهد کرد. این تحول به ایران اجازه می‌دهد تا تجارت خود را با کشورهای منطقه و همچنین اعضای بریکس یا پیمان شانگ‌های گسترش دهد.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی۰۶۰۸۸۵۳۳

«جوان» الزامات حرکت به سمت اهمیت تکمیل زنجیره ارزش را بررسی می‌کند

خروج از باتلاق خام‌فروشی با تکمیل زنجیره ارزش

توجه به فرآیند طی شده و موفقیت آن در کنار تغییر قوانین حمایتی از اکوسیستم اقتصاد دانش‌بنیان کشور در قانون جهش تولید دانش‌بنیان ابلاغی سال گذشته در کنار تجربه موفق صنعت نفت و گاز از همکاری تکنولوژیک با شرکت‌های دانش‌بنیان، سبب شد که نگاه حاکمیت و مجلس به مسئله علم و فناوری متحول شود و در برنامه هفتم توسعه، شرکت‌های فناور دانش‌بنیان محور و متولی اصلی تحقیق و توسعه هستند. در کنار بومی‌سازی فناوری و تجهیزات راهبردی صنایع بزرگ کشور

■ **مشوق‌های جدید دولت در برنامه هفتم توسعه**

بهروز محبی، عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به این موضوع که حمایت از صنایع به نحوی که به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولات سوق داده شوند،

تصریح کرد: «ما باید از طریق حمایت‌های صحیح صنایع را به سمت سوق دهیم که به رقابت در بازارهای جهانی بپردازند. صاحبان صنایع به خوبی می‌دانند که حضور در بازارهای جهانی نیازمند استفاده حداکثری از ظرفیت‌های دانش بنیانی و تولید محصولات با کیفیت است.

مشوق‌هایی نظیر اعطای مشروط یارانه انرژی در جهت تکمیل زنجیره ارزش و ارائه تخفیفات پلکانی بر نرخ خوراک متناسب با پیشروی در زنجیره ارزش و همچنین اعطای مشوق‌های مالیاتی مختص تحقیق و توسعه می‌تواند محرکی برای سوق دادن صنایع به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولات باشد.»

این عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس گفت: «دولت ابزارهای مختلفی در اختیار دارند که می‌توانند از آنها در راستای گسترش تحقیق

و توسعه در صنایع استفاده کنند. در همین ارتباط، می‌توان گفت مالیاتی که از تولیدکنندگان دریافت می‌کنیم، می‌تواند به عنوان یک ابزار مورد استفاده قرار بگیرد. مثلاً از طریق سیاست اعطای مشوق‌های مالیاتی مختص تحقیق و توسعه مانند اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه می‌توانیم شرکت‌ها را به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولاتشان سوق دهیم.»

محبی گفت: «هم‌راستا با لزوم تأمین درآمدهای پایدار برای دولت باید

با دقت به بررسی معافیت‌های مالیاتی بپردازیم و مواردی که معافیت

همچنین یکی از محورهای کلیدی در زمینه تکمیل زنجیره‌های ارزش، همکاری قطب علم و فناوری کشور با صنایع بزرگ کشور است؛ حوزه علم و فناوری کشور، بازآوری اصلی تکمیل زنجیره ارزش و تحقیق و توسعه صنعتی کشور هستند. عدم وجود بخش توانمند در حوزه بومی‌سازی فناوری طی سال‌های اخیر سبب شده بود که صنعت کشور یک وار دکننده تجهیزات و فناوری باشد ولی با شکل‌گیری اکوسیستم اقتصاد دانش‌بنیان و ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان با محوریت دستیابی به فناوری‌های نوین و در لبه علم در کنار نیازسنجی از صنعت موجب شد که بخش نفت و گاز کشور طی دهه اخیر رشد بسیار خوبی در زمینه بومی‌سازی فناوری و تجهیزات استراتژیک خود داشته باشد.

بهروز محبی

عضو کمیسیون برنامه‌وبودجه مجلس

دولت با تقویت اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و همچنین امکان ارائه تخفیفات پلکانی بیه صنایع در جهت حرکت به سمت توسعه زنجیره ارزش، مسیر قانونی برای سیاستگذاری در زمینه تکمیل زنجیره ارزش را فراهم کرده است. باید صنایع و دولت هر دو از این فرصت مهم استفاده کنند و کشور را به سمت توسعه اقتصادی بالاتر و پایدار در جهت تولیدات صنعتی با ارزش افزوده بالا و مناسب رشد دهند

کارشناس علم وفناوری در گفت‌وگو با «جوان»:

مدل جدید حمایت دولتی از صنایع، حلقه‌وصل علم و فناوری است

علی پاشایی بیدار

کارشناس حوزه علم و فناوری

بسیار بالای حرکت به سمت پایین‌دست زنجیره ارزش، امکان ایجاد تنوعی از محصولات با ارزش افزوده‌ها و بازارهای صادراتی مختلف است که به نوعی بسیار بیشتر از خام‌فروشی فعلی برای کشور و صنایع سودآور است. وی ادامه داد: دولت ابزارهای متنوعی در جهت اعطای مشوق‌های هدفمند دارد. اقتصاد ایران در سال‌های اخیر بسیاری از حمایت‌ها را بدون برنامه‌ریزی و بدون هدف خاصی به صنایع داده است؛ اولین و مهم‌ترین قسمت برای ترغیب صنایع به سمت تکمیل زنجیره ارزش، تکیه بر اصلاح همین مشوق‌ها و هدفمند کردن آنهاست. این تغییر دیدگاه برای رشد اقتصادی و رقابت‌پذیری کشور در بازار جهانی بسیار مهم است. دولت و مجلس با درک اهمیت علم و فناوری در تکمیل زنجیره ارزش، به لزوم همکاری قوی میان قطب علم و فناوری کشور و صنایع اصلی آن اذعان دارند.

این کارشناس حوزه علم و فناوری با اشاره به رویکرد جدید حاکمیت در هدفمند و مشروط کردن اعطای مشوق‌ها و نتیجه‌بخش بودن ترغیب همکاری بین

اکوسیستم علم و فناوری کشور با صنایع افزود: در

بی‌مورد اعمال می‌شود را حذف کنیم. اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه جزو مشوق‌های مالیاتی ضروری است و باید نگاه ویژه‌ای به این نوع مشوق‌ها داشته باشیم و از همین‌رو نیز مجلس به تقویت اعتبار مالیاتی

تحقیق و توسعه رأی داد.» وی همچنین خاطرنشان کرد: «اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه به عنوان

یک بند از یک قانون دائمی که همان قانون جهش تولید دانش بنیان

است، تدوین شده است.»

محبی با اشاره به این موضوع که خواستار ادامه اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه است و آن را به نفع کشور می‌داند، تصریح کرد: «فانونگذار علمدانه از اعتبار مالیاتی به جای معافیت مالیاتی استفاده کرده است تا هدفمندی بیشتری را در هزینه کرد مبالغ در زمینه تحقیق و توسعه

محمدرضا میرزاجادیدینی

عضو کمیسیون برنامه‌وبودجه مجلس

هدفمند کردن نظام حما یتی دولت از صنایع بزرگ در جهت تقویت تولیدات صنعتی موضوع مهمی است؛ مشوق‌های هدفمند جدید دولت در جهت تکمیل زنجیره ارزش بازی دو سر برد برای صنایع و دولت است که صنایع بتوانند حاشیه سود خود را بالا ببرند و از طرف دیگر دولت نیز به در آمد آرزوی بالاتری از این محل برسد و هر دو می‌توانند از این مزیت جدید و برد برد سود ببرند

دنبال کند. در تغییرات نهایی کمیسیون تلفیق نیز حکم مربوطه توسط مجلس اصلاح شد و قرار بر تقویت مشوق‌های مالیاتی حمایت‌کننده از رشد تولید است که قطعاً یکی از مهم‌ترین مشوق‌های مالیاتی هدفمند تولید و توسعه اقتصادی، اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه است. با توجه به رویکرد توسعه محوری برنامه هفتم، اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه باید در برنامه هفتم به عنوان سیاست مهم توسعه فناوری در صنعت تقویت شود.»

وی در پایان گفت: «سیاست‌های دولت در زمینه هدایت منابع صنایع به سمت دولت بسیار مهم است؛ دولت نیز با تقویت اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و همچنین امکان ارائه تخفیفات پلکانی به صنایع در جهت حرکت به سمت توسعه زنجیره ارزش، مسیر قانونی برای سیاستگذاری دولت در زمینه تکمیل زنجیره ارزش را فراهم کرده است که باید صنایع و دولت هر دو از این فرصت مهم استفاده کنند و کشور را به سمت توسعه اقتصادی بالاتر و پایدار در جهت تولیدات صنعتی با ارزش افزوده بالا و مناسب رشد دهند.»

■ **تکمیل زنجیره ارزش، بازی دوسر برد برای صنایع و دولت**

محمدرضا میرزاجادیدینی عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در گفت‌وگو با «جوان» در رابطه با مشکلات صنعتی ایران گفت: «یکی از موضوعات مهمی که اقتصاد و به خصوص بخش صنعتی از آن رنج می‌برد، موضوع مربوط به خام‌فروشی صنعتی و گرفتاری در تله انرژی مجازی است که باعث شده است مابه‌عنوان کشوری با منابع طبیعی متعدد نسبت به صنعتی که داریم؟ کاملاً خام‌فروش به حساب بیاییم و باید از ایسن وضعیت رهایی یابیم و بهترین راهکار ترغیب و هدایت منابع صنایع به سمت تکمیل زنجیره‌های ارزش تولید و رسیدن به محصولات صنعتی با ارزش افزوده بالا است.»

این عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس با اشاره به رویکرد مجلس در زمینه تقویت مشوق‌های جدید حمایتی دولت مشروط به تکمیل زنجیره ارزش، ادامه داد: «یکی از موضوعات مهم که اخیراً نیز مجلس در برنامه هفتم به آن ورود کرده است؛ مسئله مربوط به تحقیق و توسعه صنعتی و تقویت جریان مالی ورودی به این حوزه به همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان بوده است که از این طریق بتوانیم علاوه بر اینکه بازارسازی در صنعت رخ دهد؛ به سمت تکمیل زنجیره ارزش نیز برویم. در این زمینه تقویت اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه یکی از اقدامات مهم مجلس بوده است که ثمربخش نیز خواهد بود چون تجربه تطبیقی موفق‌ی در نقاط صنعتی دنیا داشته است و در حین تصویب قانون جهش تولید دانش‌بنیان و همچنین برنامه هفتم توسعه با این رویکرد نیاز صنعتی کشور به ترغیب در جهت سرمایه‌گذاری صنعتی در راستای تکمیل زنجیره ارزش، اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه را

تقویت کردیم.»

این نماینده مجلس با اشاره به رویکرد مهم دولت در زمینه ارتباط و شرکت‌های دانش‌بنیان به صنایع در جهت تکمیل زنجیره ارزش و بومی‌سازی فناوری گفت: «پنکه با تقویت اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، ارتباط بین صنعت و اکوسیستم اقتصاد دانش‌بنیان تقویت خواهد شد، مسئله مهمی است که می‌تواند یک رویکرد مهم باشد کما

اینکه در زمینه صنعت نفت نیز این اتفاق تکرار شد و امروز شاهد فراگیر شدن پالایشگاهی‌های فراسرزمینی ایران هستیم و وقتی صنعت نفت و گاز با شرکت‌های توانمند فعال در این حوزه ارتباط گرفت؛ شاهد بودیم که به نتیجه دلخواه در زمینه بومی‌سازی رسیدیم.»

وی در پایان گفت: «مسئله مهم و محوری در این زمینه هدفمند کردن نظام حمایتی دولت از صنایع بزرگ در جهت تقویت تولیدات صنعتی است؛ مشوق‌های هدفمند جدید دولت در جهت تکمیل زنجیره ارزش بازی دو سر برد برای صنایع و دولت است که صنایع بتوانند حاشیه سود خود را بالا ببرند و از طرف دیگر دولت نیز به در آمد آرزوی بالاتری از این محل برسد و هر دو می‌توانند از این وضعیت جدید و برد برد سود ببرند.»

■ **جمع‌بندی**

به نظر می‌رسد بهره‌گیری از مشوق‌های هدفمند برای تکمیل زنجیره ارزش برای صنایع و کل کشور حیاتی است چراکه صنایع را قادر می‌سازد تا محصولات با ارزش بالاتر ایجاد کنند و به بازارهای صادراتی مختلف دسترسی داشته باشند که منجر به افزایش سودآوری می‌شود. نقش دولت در ارائه و هدفگذاری این مشوق‌ها برای تشویق صنایع به انجام سرمایه‌گذاری‌های لازم در تحقیق و توسعه، بومی‌سازی فناوری و ارتقای تجهیزات بسیار مهم است. با انجام این کار، ایران می‌تواند رقابت‌پذیری جهانی خود را به میزان قابل توجهی افزایش دهد و روابط تجاری خود را با هم‌نایان منطقه‌ای و بین‌المللی بهینه کند.

را کاهش دهد، رشد اقتصادی را تحریک کند و در بازار جهانی رقابت کند. شناسایی شرکت‌های دانش‌بنیان در برنامه هفتم توسعه، گامی قابل توجه در جهت بهره‌گیری از قدرت تحول آفرین علم و فناوری و قرار گرفتن کشور به عنوان پیشرو در نوآوری است. با این حال، ایجاد یک چارچوب جامع و ایجاد یک محیط نظارتی مطلوب برای اجرای مؤثر ایسن تحول و تضمین موفقیت بلندمدت ضروری است.

توسعه، محیطی مساعد برای انتقال فناوری و نوآوری ایجاد کند که باعث جذب سرمایه‌های خارجی و تحریک توسعه اقتصادی می‌شود.

وی در پایان گفت: همکاری قطب علم و فناوری کشور و صنایع اصلی آن برای تکمیل زنجیره ارزش و دستیابی به رشد اقتصادی پایدار حیاتی است. با اولویت دادن به تحقیق و توسعه، بومی‌سازی فناوری و تجهیزات استراتژیک، کشور می‌تواند وابستگی خود به واردات